

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

F. S. Fitzgerald – Velký Gatsby

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0229

Šablona: III/2

Č. materiálu: VY_32_INOVACE_

Datum vytvoření: 10. 7. 2013

Ročník: 3.

Předmět: Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazyková

Tematická oblast: Světová literatura 1. poloviny 20. století

Anotace: Žákyně a žáci se seznámí se životními peripetemi amerického spisovatele F. S. Fitzgeralda a s jedním z jeho nejznámějších děl Velký Gatsby

Francis Scott Fitzgerald – Velký Gatsby

Ten největší prapor a největší trávník patřil k domu Daisy Fayové. Bylo jí právě osmnáct, o dva roky víc než mně, a byla daleko nejznámější ze všech mladých děvčat v Louisvillu. Oblékala se do bílého a měla malý bílý roadster a po celý boží den zvonil u nich telefon a vzrušení mladí důstojníci z Camp Tayloru se dožadovali privilegia, aby si ji na ten večer mohli vyhradit pro sebe. "Aspoň na hodinku!" Když jsem tenkrát ráno přišla k jejímu domu, bílý roadster stál u chodníku a ona v něm seděla s poručíkem, kterého jsem ještě nikdy neviděla. Byli do sebe tak zabráněni, že mě neviděla, až jsem byla pět stop od nich.

"Nazdar, Jordan," nečekaně zvolala. "Pojď sem, prosím tě."

Zalichotilo mi, že se mnou chce mluvit, protože jsem ji ze všech starších děvčat obdivovala nejvíc. Ptala se mě, jestli jdu do červeného kříže dělat obvazy. Šla jsem. Tak jestli prý bych tam vyřídila, že ona dnes nemůže přijít? Když Daisy mluvila, díval se na ni důstojník tak, jak si každá dívka přeje, aby se na ni muž někdy díval, a já se dodnes pamatuju na tu příhodu proto, poněvadž se mně to zdálo romantické. Jmenoval se JayGatsby a já jsem ho od té doby celé čtyři roky nespátřila - ani když jsem se s ním setkala na Long Islandu, neuvědomila jsem si, že je to tentýž člověk.

To se stalo v roce devatenáct set sedmnáct. Rok nato jsem měla sama několik kavalírů a začala jsem hrát v turnajích, takže jsem Daisy moc často neviděla. Stýkala se s trošku staršími lidmi - jestli se vůbec s někým stýkala.

Šířily se o ní divoké zvěsti, jak prý ji matka jednou v zimě v noci přistihla, jak si balí věci, protože chtěla odjet do New Yorku a rozloučit se s nějakým vojákem, který odjížděl za moře. Důrazněji v tom zabránili, ale nemluvila pak s rodinou po několik týdnů. Potom už nechodila s vojáky, jenom s několika plochonohými, krátkozrakými mladými muži z města, kteří se na vojnu vůbec nemohli dostat.

Příští podzim byla už zase veselá, veselá jako vždycky. Po příměří ji poprvé uvedli do společnosti a v únoru se prý zasnoubila s nějakým člověkem z New Orleansu. V červnu se vdala za Toma Buchanana z Chicaga s tak velkou nádherou, jakou v Louisvillu do té doby neviděli. Přijel se stovkou lidí ve čtyřech soukromých autokarech a najal si celé poschodí v hotelu Muhlbach a den před svatbou jí dal šňůru perel, které měly cenu tři sta padesát tisíc dolarů.

Já jsem byla za družičku. Přišla jsem k ní do pokoje půl hodiny před svatební hostinou a zastihla jsem ji nataženou na posteli, půvabnou v květovaných šatech jako červnová noc a opilou jako švestka. V jedné ruce měla láhev sauternského a v druhé dopis.

"Můžeš mi gratulovat," zamumlala. "V životě jsem ještě nepila, ale je to báječné."

"Co je ti, Daisy?"

Polekala jsem se, to vám řeknu; do té doby jsem nikdy neviděla děvče v takovém stavu.

"Tumáš, miláčku." šmátrala v koši na papír, který měla u sebe na posteli, a vytáhla šňůru perel. "Vem je dolů a vrať je, komu patří. Řekni všem, že si to Daisy rozmyslela. Řekni: Daisy si to rozmyslela!"

Dala se do pláče - plakala a plakala. Běžela jsem ven a chytila jsem služebnou její matky, zamkly jsme dveře a strčily jsme ji do studené vody. Nechtěla pustit ten dopis. Vzala si ho s sebou do vany a zmačkala ho do malé mokré kuličky, a teprve když viděla, že se rozpadá na kousky jako sníh, dovolila mi, abych ho nechala v misce na mýdlo.

Ale neřekla už ani slovo. Daly jsme jí čpavek a na čelo led, vecpaly jsme ji zase do šatů a za půl hodiny nato, když jsme vycházely z pokoje, měla zase perly kolem krku a bylo po všem. Druhý den v pět

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

hodin si vzala Toma Buchanana a nehnula přitom ani brvou a vydala se na tříměsíční cestu po Tichém oceáně.

Viděla jsem je v Santa Barbaře, když se vrátili, a myslela jsem, že jsem ještě nikdy neviděla děvče tak zblázněné do svého muže. Když odešel na minutku z pokoje, rozhlížela se celá nesvá a s nanejvýš nepřítomným výrazem říkala: "Kam šel Tom?" tak dlouho, dokud ho nespátřila jít do dveří. Sedávala nekonečně dlouho na pláži s jeho hlavou v klíně, prsty mu hladila oči a dívala se na něj s bezedným nadšením. Bylo to dojemné, když je člověk viděl pohromadě - svádělo ho to, aby se tiše a okouzleně zasmál. To bylo v srpnu. Týden potom, co jsem odjela ze Santa Barbary, narazil Tom jednou v noci cestou do Ventury do nákladního auta a urazil si přední kolo. Dívka, která byla s ním, se také dostala do novin, protože si zlomila ruku, - byla to jedna pokojská z hotelu v Santa Barbaře.

V dubnu příštího roku se Daisy narodila holčička a odjeli na rok do Francie. Jednou na jaře jsem je viděla v Cannes a později v Deauville a potom se vrátili do Chicaga, aby se usadili. Jak víte, Daisy byla v Chicagu hodně známá. Stýkali se s rozmařilou společností, všichni byli mladí a divocí, ale ona z toho vyšla s naprosto dokonalou pověstí. Snad proto, že nepije. Je to veliká výhoda, když mezi lidmi, kteří pijí hodně, člověk nepije. Může držet jazyk za zuby, a co víc, může si své drobné výstřednosti načasovat na chvíli, kdy jsou všichni ostatní slepí, takže buď nevidí, nebo je jím to jedno. Možná že se Daisy vůbec nikdy nepouštěla do nějakých dobrodružství - ale v tom jejím hlase je něco...

❖ **na základě ukázky charakterizovat postavy Daisy a Toma – tvrzení doložit v textu**

❖ **z ukázky vyvodit vztah Daisy k ústřední postavě**

4x na filmovém plátně

The Great Gatsby
USA, 1926

The Great Gatsby
USA, 1949

The Great Gatsby
USA, 1974

Režie: Jack Clayton

Hrají: **Robert Redford, Mia Farrow, Bruce Dern, Karen Black, Scott Wilson**

The Great Gatsby
USA, 2013

Režie: Baz Luhrmann

Hrají: **Leonardo DiCaprio, Carey Mulligan, Tobey Maguire**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Francis Scott Fitzgerald

- ❖ **24. září 1896 St. Paul, Minnesota – 21. prosince 1940, Hollywood, California**
- ❖ jeden z nejvýraznějších představitelů **ztracené generace**
- ❖ pocházel z **rodiny irských přistěhovalců**, což se promítlo i do jeho tvorby
- ❖ studoval univerzity v New Jersey a Princetonu
- ❖ v roce 1917, kdy se Spojené státy zapojily do **1. světové války, neváhal a šel do boje**
- ❖ po válce z armády odešel
- ❖ brzy po studiích se stal mluvčím mladé generace proti pokrytectví dospělých
- ❖ **oženil se s Zeldou Sayrovou**
- ❖ vedli spolu velmi vzrušující a zajímavý život, **patřili ke smetánce** a prožívali velmi rozmařilý život
- ❖ **se svou ženou se velmi odcizili**, autor se stal scénáristou v Hollywoodu a seznámil se zde s Sheilah Grahamovou
- ❖ protože **jeho život stál výrazně více než vydělal**, začal psát krátké příspěvky do Saturday Evening Post
- ❖ v roce 1937 pro velké zadlužení přijal Fitzgerald **práci hollywoodského scenáristy**
- ❖ zemřel roku 1940 v bytě své milé –Sheilah
- ❖ **pohřben je však se svou životní láskou Zeldou**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).

Zelda Sayre Fitzgeraldová

- ❖ 24. července 1900, Montgomery, Alabama, USA - 10. března 1948, Asheville, Severní Karolína
- ❖ byla ikonou 20. let - její manžel ji nazýval "první americkou žabkou"
- ❖ po úspěchu jeho prvního románu *Tato strana ráje* se Fitzgeraldovi stali celebrity
- ❖ noviny v New Yorku v nich viděli ztělesnění doby jazzu a bouřících dvacátých let: mladí, bohatí, krásní a energetičtí.

Zelda Sayreová

vyrostla v bohaté a pedantské jižanské rodině. Dokonce už v dětství se její drzé chování stalo předmětem montgomerských drbů. Krátce poté, co dokončila střední školu, potkala při tanci F. Scotta Fitzgeralda. Smršť námluv začala. I když on veřejně přiznával své pobláznění, ona pokračovala ve vídání se s jinými muži. I přes boje a delší rozchod se v roce 1920 vzali a první část desetiletí strávili jako literární celebrity v New Yorku. Později ve 20. letech se přestěhovali do Evropy, kde se stali známými utečenci ztracené generace. Zatímco Scott obdržel příznivou kritiku za *Velkého Gatsbyho* a povídky a pár se stýkal s literárními osobnostmi, jakými byl Ernest Hemingway, jejich manželství bylo spleť žárlivosti, zášti a prudkosti. Scott používal jejich vztah pro materiál ke svým románům, dokonce bral útržky ze Zeldina deníku a připisoval je svým fiktivním hrdinkám. Zelda hledala svoji vlastní uměleckou identitu, psala články do časopisů a povídky a ve věku 27 let se stala posedlá kariérou baleríny a cvičila do vyčerpání.

Napětí v jejím bouřlivém manželství, Scottův vzrůstající alkoholismus a její rostoucí nevyrovnanost byly předzvěstí Zeldina vstupu do sanatoria v roce 1930. Byla diagnostikována se schizofrenií. V marylandské klinice napsala poloautobiografický román *Zachraň mi valčík*, který vyšel v roce 1932. Scott byl rozčilený, že použila materiál z jejich společného života, ačkoliv on udělal to samé, např. v románu *Něžná je noc*, vydaném v roce 1934; tyto dva romány poskytují kontrastní portrét rozpadlého manželství.

V roce 1936 nastoupila Zelda do nemocnice Highland Mental Hospital v Asheville v Severní Karolíně. Scott zemřel v Hollywoodu v roce 1940, přičemž naposledy viděl Zeldu rok a půl před smrtí. Zbývající roky strávila Zelda prací na dalším románu, který nikdy nedokončila. Hodně také malovala. V roce 1948 postihl nemocnici, v které přebývala, požár, následkem čehož zemřela.

V roce 2001 dva z románů F. S. Fitzgeralda - konkrétně *Velký Gatsby* a *Něžná je noc* - byly zařazeny Americkou moderní knihovnou mezi 100 nejlepších románů.

Ztracená generace (anglicky Lost generation)

Název „ztracená generace“ poprvé použila americká spisovatelka Gertrude Steinová, označila tak skupinu spisovatelů narozených kolem roku 1900. Termín zpopularizoval Ernest Hemingway použitím ve své prvotině *Fiesta (I slunce vychází)*.

Tito spisovatelé zažili první světovou válku a tuto skutečnost zobrazovali ve svých dílech. Vyjadřují pocity vojáků po návratu z války (vrátili se duševně zmrzačení a měli problémy se zařazením se do společnosti).

Pro tyto autory jsou typické životní postoje, kterými dávají najevo nesouhlas a nedůvěru ke společnosti, jejich psaní je často blízké ke stylu novin.

Představitelé

Ernest Hemingway

William Faulkner

Francis Scott Fitzgerald

Použité zdroje

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:F_Scott_Fitzgerald_1921.jpg?uselang=cs. [online]. [cit. 2013-07-10].

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:F._Scott_and_Zelda_Fitzgerald_grave.png?uselang=cs. [online]. [cit. 2013-07-10].

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zelda_Fitzgerald,_1922.png?uselang=cs. [online]. [cit. 2013-07-10].

<http://www.csfd.cz/film/19372-velky-gatsby/>. [online]. [cit. 2013-07-10].

<http://www.csfd.cz/film/293006-velky-gatsby/>. [online]. [cit. 2013-07-10].

<http://www.csfd.cz/film/24915-great-gatsby-the/>. [online]. [cit. 2013-07-10].

<http://www.csfd.cz/film/26359-great-gatsby-the/>. [online]. [cit. 2013-07-10].

PROKOP V. *Přehled světové literatury 20.století*. O.K. Sof, 2000. ISBN 80-238-7272-9.

Literatura pro 3. ročník středních škol. 1. vyd. Brno: Didaktis, 2009. ISBN: 978-80-7358-137-4.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (NÚV).